

*О.С. Кулікова, С.В. Бугай,
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля*

ВПРОВАДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ НА РИНКУ ДЕПОЗИТІВ

Депозити населення складають значну частину в загальному обсязі банківських ресурсів. Якщо мова йде про залучення ресурсів такого типу, потрібно пам'ятати, що банкам доводиться конкурувати між собою.

Щоб збільшити обсяг депозитів, потрібно зміцнити довіру населення до банків. Це стає можливим завдяки вдосконаленню існуючої системи захисту вкладів.

На сучасному етапі системи страхування депозитів розподіляються на два види. Перший, що спирається на досвід США, передбачає створення особливого державного чи підконтрольного державі органу, діяльність якого фінансується спільно банками і державою. При такому варіанті усі банки зобов'язані брати участь у гарантуванні депозитів. Подібна модель застосовується в Канаді, Японії. Її часто використовують країни, що розвиваються і вперше впроваджують страхування банківських вкладів.

Інший варіант розповсюджений у Західній Європі і базується на німецькому досвіді. У цьому випадку системою гарантування вкладів керують асоціації банків. Відповідно участь банків у такій системі є добровільною, а державне фінансування відсутнє. Так захищають вкладників у Франції, Швейцарії. Прихильники подібних фондів пояснюють їхню корисність створенням умов для розвитку конкуренції.

Україна обрала для себе перший вид. На основі його НБУ ініціював створення спеціального позабюджетного Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), метою яких стало забезпечення захисту інтересів фізичних осіб – вкладників комерційних банків, створення фінансової бази для відшкодування їм коштів у випадку, якщо банк не зможе повернути їх самостійно.

Перший внесок у Фонд обсягом 20 млн. грн. здійснив ініціатор його створення – Національний банк України.

Засади функціонування Фонду недосконалі. Можна виділити такі недоліки. Чітко не визначені органи, які б здійснювали контроль за сплатою зборів. На сьогодні такими можуть вважатися і ФГВФО, і НБУ, і податкові органи.

На сьогодні розмір відшкодування вкладником збанкрутілого банку суми депозиту і нарахованих відсотків по ньому набагато менший, ніж у розвинутих європейських країнах, він становить до 50 000 грн. Наприклад, у країнах ЄС мінімальний розмір виплати вкладникам складає 20 тис. євро.

З метою підвищення ефективності роботи ФГВФО та зниження ризиків доцільно створити механізм контролю інвестицій Фонду в цінні папери.

Потрібно також розглянути можливість участі в управлінні ФГВФО представників комерційних банків. Це б дало їм можливість впливати на порядок розпорядження своїми коштами і на їх ефективне використання з метою одержання Фондом доходу.

Кожному банку необхідно бути учасником ФГВФО, тому що це підвищує не тільки його рейтинг, а і всієї банківської системи України, додасть упевненості вкладникам щодо цілості їхніх коштів, сприятиме залученню вкладів у великих сумах і більшої кількості клієнтів.

Кулікова, О.С. Впровадження світового досвіду підвищення конкурентоспроможності банків на ринку депозитів [Текст] / О.С. Кулікова, С.В. Бугай // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : зб. тез доп. III Міжнародної науково - практичної конференції (15-16 травня 2008 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2008. – С. 176-178.